NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

Er der sammenhæng mellem personlighed og risiko for demens?

Ifølge et stort amerikansk studie er der en positiv sammenhæng mellem risiko for demens og personlighedstræk som neuroticisme og tilbøjelighed til at huse negative følelser, hvorimod der en negativ sammenhæng mellem demensrisiko og personlighedstræk som samvittighedsfuldhed, udadvendthed og positive følelser.

Et nyt studie viser, at et højt niveau af neuroticisme og negative følelser samt et lavt niveau af samvittighedsfuldhed, ekstraversion og positive følelser er associeret med øget risiko for demens.
Studiet er baseret på data fra knap 45.000 deltagere, der indgik i otte forskellige longitudinelle undersøgelser fra fem forskellige lande. Deltagerne var mellem 49 og 81 år ved starten af studierne, og opfølgningstiden var mellem 3½ og 21 år. Forskere fra *Northwestern University* og *University of California* lagde de otte datasæt sammen i én stor pulje og undersøgte, om der var en sammenhæng mellem personlighedstræk, emotionalitet og sandsynligheden for senere at få en demensdiagnose.

Fem-faktor modellen

Personlighedstræk blev defineret ud fra den såkaldte fem-faktor model, der beskriver personlighed ud fra fem overordnede dimensioner:

1) ekstraversion/introversion

NATIONALT VIDENSCENTER FOR DEMENS

2) neuroticisme (mental skrøbelighed/robusthed)

3) åbenhed

4) samvittighedsfuldhed

5) venlighed.

Hver dimension skal forstås som et kontinuum med to yderpunkter. Personer, der fx ligger højt på åbenhed, har en intellektuelt nysgerrig og original tilgang til omverdenen, mens personer, der ligger lavt på åbenhed, fremstår mere konventionelle. Ud over fem-faktor modellen blev henholdsvis positiv og negativ emotionalitet målt ved hjælp af forskellige spørgeskemaer.

Obduktion af hjernen

Ud af de knap 45.000 deltagere var der 1.700, der udviklede demens. Et højt niveau af neuroticisme og negative følelser samt et lavt niveau af samvittighedsfuldhed, ekstraversion og positive følelser var alt sammen associeret med øget risiko for at få en demensdiagnose senere i livet. Der er tale om statistisk signifikante sammenhænge, men det er uklart, om det drejer sig om årsagssammenhænge. Man skal således være forsigtig med at konkludere, at fx et højt niveau af neuroticisme ligefrem kan være årsag til demens.

Nogle af deltagerne fik foretaget obduktion af deres hjerner efter døden med fokus på 10 forskellige neuropatologiske indikatorer på demens. Der sås ingen sikker sammenhæng mellem personlighedstræk, emotionalitet og sygdomsforandringer i hjernen, om end personer uden en demensdiagnose, der lå højt på samvittighedsfuldhed, havde relativt få sygdomsforandringer i hjernen. Endvidere var der tegn på, at personer med sygdomsforandringer i hjernen, der lå højt på samvittighedsfuldhed, havde relativt få symptomer. Det tyder på, at samvittighedsfuldhed måske kan bidrage til en form for modstandsdygtighed imod demensudvikling.

Beck ED, Yoneda T, James BD, Bennett DA, Hassenstab J, Katz MJ, et al. Personality predictors of dementia diagnosis and neuropathological burden: An individual participant data meta-analysis. Alzheimers Dement. 2024;20(3):1497-514.

PubMed

Can personality traits predict dementia? Research Highlights. National Institute on Aging, 28. Marts 2024

National Institute on Aging

Personlighed og risiko for demens

Nationalt Videnscenter for Demens

Oprettet: 09. april 2024